

Juryrapport scriptieprijs van de vakbeweging 2022

Introductie

Afgelopen jaar heeft het Wetenschappelijk Bureau voor de vakbeweging (WBV), de Burcht, voor de achtste keer de scriptieprijs van de vakbeweging georganiseerd. De scriptieprijs is een prijs ter bekroning van een (afstudeer)scriptie over een onderwerp dat betrekking heeft op het werkgebied van de vakbeweging (in Nederland of daarbuiten) of op de rol van de vakbeweging. Deelname aan de scriptieprijs stond open voor elke recent of bijna afgestudeerde student aan een Nederlandse universiteit die in 2022 zijn of haar (master)scriptie met goed gevolg heeft afgerond. De scriptieprijs van de vakbeweging omvat een prijs voor een (bijna of recent) afgestudeerde universitaire student. De jury bestond uit de volgende personen:

- - Tuur Elzinga, voorzitter FNV, tevens voorzitter van de jury.
- - Dr. Sonja Bekker, Universitair Hoofddocent aan de Universiteit Utrecht.
- - Prof. Dr. Mijke Houwerzijl, hoogleraar Arbeidsrecht aan de Universiteit van Tilburg
- - Mirjam de Rijk, publicist
- - Prof. Dr. Paul de Beer, wetenschappelijk directeur van het Wetenschappelijk Bureau voor de Vakbeweging, de Burcht.
- - Dr. Lisa Berntsen, onderzoeker en medewerker van het Wetenschappelijk Bureau voor de Vakbeweging, de Burcht

Dit rapport bevat een kort overzicht van de ingezonden scripties, de werkwijze van de jury en een toelichting op de keuze van de genomineerde scripties en de keuze van de prijswinnaar.

Overzicht ingezonden scripties

In totaal zijn 11 scripties ingezonden. De scripties waren afkomstig van 7 verschillende universiteiten. De inzendingen komen van uiteenlopende disciplines, zoals (arbeids-)recht, geschiedenis, internationaal onderwijsbeleid en ontwikkelingssamenwerking, organisatiemanagement en economische en consumentenpsychologie. Studenten hebben scripties ingeleverd over de volgende onderwerpen:

- De aanpak van seksuele intimidatie in Nederlandse wet- en regelgeving
- Strafbare gedragingen in het kader van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
- Eigendomsrecht van pensioendeelnemers in de Wet Toekomst Pensioenen
- Het verbod op nevenactiviteiten
- Stakingen van luchtverkeersleiders en postmedewerkers in de jaren '70 en '80 in de VS
- Lerarenverloop in het primair onderwijs
- Ervaringen van fietskoeriers in het licht van de Europese richtlijn rondom platformwerk
- Het fenomeen 'vakbondscarrousel' en het oneigenlijk gebruik daarvan in Colombia
- Alternatieve beloningsvormen voor zorgmedewerkers
- De effecten van machtsdynamiek, zelfvertrouwen en luisterstijlen op het subjectieve welzijn van werknemers
- De legitimatie van een looneis bij collectieve loonafspraken

De werkwijze van de jury

Drie van de zes juryleden (namens WBV de Burcht en de FNV) hebben de 12 ingezonden scripties gelezen en beoordeeld op basis van de criteria in het reglement van de scriptieprijs. Die criteria staan

vermeld in onderstaand kader. Dit leidde tot een voordracht aan de jury van vijf scripties die voor de scriptieprijs in aanmerking zouden kunnen komen.

Beoordelingscriteria scripties

A. Onderwerpkeuze:

- betekenis voor het werkgebied van de vakbeweging,
- betekenis voor de rol van de vakbeweging,
- originaliteit,
- expliciete aandacht voor de rol van de vakbeweging of georganiseerde werknemers.

B. Inhoud:

- heldere probleemstelling,
- adequate toepassing van methoden en technieken,
- verantwoorde analyse en presentatie van resultaten, - verantwoorde conclusies,
- relevante (beleids-) aanbevelingen.

C. Stijl:

- heldere, leesbare schrijfstijl,
- goede opbouw en structuur van de scriptie.

De jury heeft tijdens de jurybijeenkomst vervolgens uit deze scripties een selectie gemaakt van de genomineerden en van de prijswinnaar. Bovenstaande criteria golden wederom als uitgangspunt voor deze selectie.

De keuze van de jury

Bij de uiteindelijke vaststelling van de genomineerden en de prijswinnaar gaven, naast de methodologische kwaliteit en originaliteit, de betekenis van de scriptie voor de rol van de vakbeweging de doorslag.

De jury beoordeelde de kwaliteit van de ingezonden scripties in het algemeen als goed. Het merendeel van deze scripties bevatte een heldere probleemstelling en een adequate toepassing van wetenschappelijke onderzoeksmethoden. Voor de scriptieprijs zijn vier scripties genomineerd.

De volgende vier scripties zijn genomineerd.

1. Robin Speklé (Vrije Universiteit Amsterdam; master privaatrecht) met een scriptie (**'De aanpak van seksuele intimidatie 'in the world of work'. Een onderzoek naar lacunes in de Nederlandse wet- en regelgeving en een wenselijke en adequate wijze van implementatie van het ILO-Verdrag nr. 190'**) over de wet- en regelgeving rondom de aanpak van seksuele intimidatie op de werkvloer. Speklé stelt dat de huidige wetgeving en handhaving een goed startpunt vormen, maar dat meer nodig is om te voldoen aan het ILO-verdrag ('law of the books') en om seksuele intimidatie op de werkvloer te voorkomen ('law in action'). De lacunes in de huidige wet- en regelgeving en handhaving in het licht van het Verdrag bevinden zich met name op het gebied van de behandeling van meldingen en klachten. Bij 'the law in action' blijkt dat er meer lacunes zichtbaar zijn: vooral bij de handhaving van de

Arbowet en het verbod op seksuele intimidatie worden problemen ondervonden. Speklé concludeert dat voor een adequate aanpak van seksuele intimidatie op de werkvloer, naast de implementatie van het verdrag, 'law in action' het uitgangspunt dient te zijn, waarbij de verplichtingen voortvloeiend uit het Verdrag als minimumvereisten kunnen fungeren.

2. Senem Özkul (Vrije Universiteit Amsterdam; master rechtsgeleerdheid, arbeidsrecht) met een scriptie (**'Een onderzoek naar het eigendomsrecht van pensioendeelnemers in de Wet Toekomst Pensioenen'**) over de vraag in hoeverre het eigendomsrecht van pensioendeelnemers aangetast wordt in het nieuwe pensioenstelsel. Özkul legt uit dat zowel de pensioenaanspraken en de pensioenrechten als het individueel bezwaarrecht vallen onder de reikwijdte van het eigendomsbegrip in het EVRM en het EU Handvest. In beginsel is het invaren van oude pensioenrechten in het nieuwe stelsel niet in strijd met het eigendomsrecht. Maar dit zou anders kunnen liggen als een pensioendeelnemer hierdoor een onevenredig zware last ondervindt en hiervoor geen compensatie krijgt. Ook het afschaffen van het individueel bezwaarrecht kan in beginsel worden gerechtvaardigd. Maar veel is nog onzeker en zal pas na de inwerkingtreding van de nieuwe wet duidelijk worden.
3. Arnaud Tol (Universiteit van Amsterdam; master arbeidsrecht, arbeid en onderneming) met een scriptie (**'Een ongelukkig huwelijk. Een onderzoek naar de verhouding tussen de reikwijdte en het doel van het onderkruipersverbod'**) over de reikwijdte en het doel van het onderkruipersverbod, dat is het verbod om bestaakte werkzaamheden te laten verrichten door externe arbeidskrachten. Tol problematiseert de beperkte reikwijdte van dit verbod, en stelt vast dat deze onvoldoende in staat is om het effectief stakingsrecht te waarborgen. Dit is volgens Tol toe te schrijven aan het terbeschikkingstellingbegrip en de formulering van de wet. In de scriptie wordt tot slot een voorstel gedaan om de wet meer in lijn te brengen met het doel van het onderkruipersverbod.
4. Agaath Sluijters (Vrije Universiteit Amsterdam; master privaatrecht/arbeidsrecht) met een scriptie (**'Verbod op nevenarbeid: nu echt verleden tijd? Een onderzoek naar de waarborgen van grondrechten van de werknemer in het nieuwe artikel 7:653a BW'**) over de juridische mogelijkheid van een werkgever om zijn werknemers een verbod op nevenarbeid op te leggen. Sluijters stelt in de scriptie dat Nederland in de wet een beperkte invulling heeft gegeven aan het recht van werknemers op nevenwerkzaamheden in de Europese richtlijn transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden. Zij stelt dat met de invoering van een nieuw artikel in het Burgerlijk Wetboek de grondrechten van vrije arbeidskeuze nog steeds niet voldoende worden gewaarborgd. De wetgever heeft volgens Sluijters te veel aandacht besteed aan de belangen van de werkgever door hem de ruimte te geven een objectieve reden pas te vermelden op het moment dat de werknemer nevenwerkzaamheden gaat verrichten

De vier genomineerde scripties behandelen relevante thema's en komen op basis van een adequate methodologische aanpak tot voor de vakbeweging en haar achterban relevante conclusies. De jury is van mening dat alle vier scripties aandacht verdienen van leden, medewerkers en bestuurders van vakbonden. De jury wil een genomineerde als prijswinnaar aanmerken.

Prijswinnaar

De scriptie van **Robin Speklé** over de aanpak van seksuele intimidatie in *'the world of work'* is een gedegen onderzoek naar een belangrijk en actueel onderwerp. Doordat Speklé hierbij verschillende rechtsgebieden betreft, is de jury van mening dat de scriptie een breed beeld geeft en een interessante invalshoek heeft. Robin doet een dappere poging om verschillende wetten bij elkaar te brengen, maar daardoor is het analytisch soms lastig te bepalen wanneer het om grensoverschrijdend gedrag in het algemeen, of alleen om seksueel grensoverschrijdend gedrag gaat. De scriptie heeft zeker relevantie voor het werkerterrein van de vakbeweging, maar de rol van de vakbeweging wordt slechts marginaal behandeld.

De scriptie van **Senem Özkul** is een gedegen juridische scriptie over het eigendomsrecht van pensioendeelnemers in de Wet Toekomst Pensioenen. Ook voor niet-pensioendeskundigen is het een goed leesbare scriptie. De rol van de sociale partners komt er nadrukkelijk in naar voren. Zij zouden aansprakelijk gehouden kunnen worden voor de mogelijke schending van het eigendomsrecht. Daarmee is het voor de vakbeweging een erg relevante scriptie. Uiteindelijk vindt de jury de conclusie echter wat onbevredigend omdat hierin geen eenduidig standpunt wordt ingenomen.

De scriptie van **Agaath Sluijters** behandelt de juridische mogelijkheid van werkgevers om hun werknemers een verbod op nevenarbeid op te leggen. Het is een scriptie over een belangrijk onderwerp, met name voor werknemers met preciaire banen die meerdere baantjes nodig hebben om bestaanszekerheid te krijgen. De conclusie van de scriptie, dat de implementatie in de Nederlandse wetgeving onvoldoende garanties biedt voor het recht op nevenarbeid, is scherp. Helaas doet zij geen concrete aanbevelingen. Het onderwerp raakt aan het werkgebied van de vakbeweging. Desondanks is de jury van mening dat de relevantie eerder indirect is en dat de rol van de vakbeweging in de scriptie nauwelijks aan bod komt.

De scriptie van **Arnaud Tol** gaat over de reikwijdte van het onderkruipersverbod. De scriptie is van grote relevantie voor de vakbeweging omdat deze betrekking heeft op het stakingswapen, dat onlosmakelijk verbonden is met het recht op collectief onderhandelen. Arnaud weet op een systematische wijze te analyseren dat het onderkruipersverbod niet in overeenstemming is met het doel. Hierdoor biedt de scriptie een zeer bruikbaar raamwerk voor het werk van de vakbond. De scriptie is toegankelijk en weet een goede balans te vinden tussen theorie en praktijk. Tot slot prijst de jury het feit dat Arnaud tot concrete aanbevelingen komt, door in de scriptie een voorstel voor een wetswijziging te doen. De jury wijst de scriptie van **Arnaud Tol** daarom aan als winnaar.